

Összeomlás után

Kéri László és a politikai jelen

Megint egy könyv, amit el kell olvasni. Kéri László *Összeomlás után* című munkája az elmúlt másfél év politikai változásait elemzi szélesebb tempóban, néhány éve még elképzelhetetlen frissességgel. Vizsgálja a választásokat, a parlamentarizmus visszatérését, a kritikák keresztüztüzeben álló kormányt, a pártokat, az új elitet, és a nagy kérdést: „Mi lesz itt?”. A sajtóbemutató után beszélgettünk.

– Nagyon jó, hogy van mit kutatni és van mit felmutatni. De a jelenségek, amelyeket elemeznie kell, nem feltétlenül szívdertítők. Nem zavarja ez a kissé skizofrén állapot?

– A kutatónak pontosan tudnia kell, hogy bármilyen alapos munkát végez, nem fog tudni olyan eredményt produkálni, ami kielégíti a szélesebb közvéleményt, vagy akár egy szűkebb véleményformáló réteget. Legalábbis olyan értelemben nem, hogy nem tudja megmutatni a kivezető utat. És akkor szemben találja magát más törekvésekkel, azokkal, akiknek érdeke azt mondani, hogy itt egy-két éven belül minden rendbe jön, megváltozik.

– Tulajdonképpen kinek írta ezt a könyvet? A közvéleménynek vagy a politikusoknak?

– Öszintén szólva legkevésbé a politikusok véleménye érdekel. Tulajdonképpen természetesnek tartom különböző elfoglaltságaikat, azt, hogy figyelembe kell venniük a pártjuk nézőpontját, a kormány álláspontját. Ezt a típusú elemzést én inkább egy politizáló értelmiségi rétegnek száonom. Abból indulok ki, hogy a társadalmi munkamegosztásban nekem több időm van olvasni és gondolkodni arról, hogy milyen a kormány és miért olyan, amilyen, hogy milyenek a pártok és milyen a Parlament. Abban bízom, hogy ha ezt nekem sikerül megérteni és megírni, akkor másokat is hozzásegíthetek ahhoz, hogy előbb megértsék, ami történik, és csak azután ítélkezzenek.

– Mikor kezdett el ezen a könyvön dolgozni?

– A választások másnapján, s azóta nem hagytam ki egyetlen hetet sem. Nyilván, nem sokakat érdekel, mennyi háttér munkát jelent egy ilyen elemzés, de azért hadd mondjam el, hogy rengeteg. Rengeteg olvasást, a Magyar Fórumtól a Beszélőig, és rengeteg jegyzetelést, írást. Szerencsére, nekem volt módom arra, hogy formában tartsam magam. A külföldi magyarok számára készülő Új Magyar Hírek című magazinnak havonta kellett politikai elemzést készítenem. Az olvasót persze most mindez nem érdekli, csak az eredmény.

Kéri Lászlótól azzal búcsúzunk, hogy az *Összeomlás után* című kötet megjelenését nem tekinti a munka befejezésének. Folytatja mindennapos anyaggyűjtő munkáját politikai jelenünkről. Ez a kötet mindenesetre izgalmas gondolatokat tartalmaz. A legizgalmasabbak kétségkívül a „Mi lesz itt?” című fejezetben fogalmazódnak meg. Kéri imponáló eleganciával fejt ki, milyen univerzális fogalomra vált a rendszerváltás, holott rendkívül bonyolult jelenségek és folyamatok rejlenek mögötte. Nem kevésbé elgondolkodtató megállapítás, hogy egy rendszer bukása nem foglalja magában az új rendszer automatikus kifejlődését. Hogy ez megtörténik-e, azon múlik, milyen választ ad a politika, az állam és a társadalom a naponta felvetődő új kérdésekre. Egyszerűbben: Európa és Ázsia, múlt és jövő közt naponta többször kell választani.

KASZÁS JENŐ

„Vonzások és változások” Beszélgetés Pataki András balettművésszel

Többféle táncos életformát is kipróbált eddigi pályáján Pataki András, a Szegedi Nemzeti Színház magántáncosa. Most azt mondja, ebben a szakmában (közvetlenül: megfigyelték már, hogy valamely művészeti ág legjobbjai szívesen nevezik inkább szakmának, mint művészetnek a terepüket?) természetesen exhibicionista emberek működnek; de ez nem azt jelenti, hogy egyszersmind egoisták is. Ezért érezhetik jól magukat olyan típusú együttesben, mint a Szegedi Balett.

– Sose voltak sztárambíciói?

– Attól függ, mit értünk ezen, kinek mit jelent a szó... Mindig törekedtem arra, hogy a tőlem telhető legtöbbet nyújtsam a színpadon, és természetesen arra is, hogy minél többet szerepelhessek, minél több alkalmam legyen megmutatkozni. De az én alkatomnak az felel meg, ha a közös munkára építő együttesben dolgozhatom. Ha másmilyen lennék, másféle csapatot választottam volna – mondok most, s ezen akár mosolyogni is lehet, hiszen Magyarországon nincs olyan rettentő nagy választék táncszínházakból sem.

– Kíváncsi lennék, hogyan került egyszer csak a próbaterepbe, a rúd mellé az a fiatal ember, akit minden jel szerint az anyag szerkezete érdekelt?

– Nem is tudom már, hogy valóban az érdekelt-e, inkább humán érdeklődésű voltam világleletemben, az irodalom, a képzőművészet vonzott, de való igaz, hogy egy kísérleti osztályba jártam, Marx György dolgozta ki a tananyagot. Ez megfelelt a családi hagyományoknak, mérnök az apám, a bátyám atomenergiás. Érdekes módon, mégis a bátyám révén kerültem kapcsolatba először a táncsal. Otthon, Füreden minden nyáron néptáncbörököt szerveztek egyetemista korában és egyszer valahogy ottragadtam közöttük.

– Elég ok volt ez arra, hogy a második gimnazista otthagyon csapat-paport és elrohanjon fölvetélni a Baletttézetbe?

– A néptáncot vezető hirdetését találtam meg egy újságban, elmentem, fölvettem. Az életkorom szerint később voltam, 16 évesen álltam először a rúd mellé. Akkor még azt hittem, a tánchoz elsősorban megfelelő fizikumra van szükség, s miután hét évig versenyszerűen vitorláztam, úgy gondoltam, megfelelek. Csak jóval később derült ki számomra, hogy életformát választottam.

– Az első állomás az iskolaévek után a Honvéd együttes volt, Novák Ferenc, alias Tata csapata, majd a Győri Balett következett, Markó Iván együttese. Mindkettő sajátos közösség. Miért hagyta ott őket?

– Két teljesen különböző együttesről és az én kétféle elhatározásomról van szó.

Tatánál – egyébként akkor még nem Honvéd volt, hanem néphadsereg művészegyüttes – jól éreztem magam, közben, majd nem az egész évfolyamunk oda került akkor, kicsit hasonlóan a Markó-féle csapathoz. Több közös munkánk adódott a győriekkel, Szegeden például a Szarvassá változott fiakat csináltuk a szabadtéren, de benne voltunk a Jézus, az ember fia című produkcióba is. Markó Iván eközben figyelhetett föl rám, meghívott, majd nem két szezont töltöttem Győrben...

– El kellett jönni?

– Igen, de az az igazság, hogy nem szívesen beszéltem az okokról, legyen elég annyi, hogy a győri egész más típusú és stílusú közösség volt, mint például az itteni. Nem bírtam tovább, nehezen tűrttem a despotizmust. Szakmailag persze rengeteget tanultam és sokat kínlódtam. El lehet képzelni, mit jelentett beállni a győri repertoárba az én néptáncos praxissal. Két hónap alatt kilenc kilót fogytam, állandóan gyakoroltam, naponta megharcoltam magammal, a testemmel-lelkemmel, míg sikerült megállni a helyemet a sorban. Kapóra jött nekem, hogy a Szegedi Balett berobbant a szakmai köztudatba a 87–88-as évadban.

– Az első nagy megmérettése itt alighanem az Alvilági játékokban volt, mindjárt szülőszerep...

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

– Technikailag és színészeleg is nagy kihívás volt az Orfeusz-szerep, valóban. Aztán szerencsére sorra jött a többi, tetszett nekem, hogy Imre Zoltán jóval nagyobb szabadságot ad a táncosoknak, mint ahogy én azt addig tapasztaltam. Számít a balettjeiben a táncos szuverén egyéniségére, igényli a gondolatait, az ötleteit, az intuícióit. Az is nagyon jó, hogy időnként a szakma más kiválóságai-val, vendégkoreográfusokkal is dolgozhatunk, felfrissülünk, új feladatok elé állítódunk.

– Akkor most révben van?

– Hirtelen nem is tudom, mit mondjak erre... Egy balettegység léte azon is múlik, érik-e új és új, friss hatások. Azt hiszem, mi megvívunk egy csatát a szegedi közönségért, a szakemberek szerint igen jó színvonalú, modern táncszínházat teremtettünk. Most már menni kéne, megmutatkozni máshol is, az országban és a világban. Szegeden sokan tudják, hogy így is a város hírért-nevért öregbítene-nénk, valahogy mégsem jön össze a dolog... Számomra ez külön is fájdalmas, hiszen nem érek rá olyan nagyon, 28 éves vagyok, s egy táncos életében ez már a delelő, még jóindulattal is.

– Tervezte már a tánc utáni jövőt?

– Természetesen gondolkodtam rajta, mit csinállok, ha már nem táncolok, de egyelőre elképzelni is nehéz.

– Működik a stúdió, koreografáltak itt már tehetséges táncosok; nincs kedve?

– Hogyne lenne, évek óta, de ez nem annyira kedv kérdése... Páran gondolkozunk mostanában egy kísérleti előadásra, színészekkel együtt amolyan összművészeti produktumot, totális színházat képzelünk el, s Lorca a kiszemeltünk. De még csak gondolkodunk, tervezgetünk. A dolog körülbelül olyan stádiumban van, mint az én kávéházzal „egybekötött” leendő galériám, otthon, Füreden. Mert azt gondoltam még el, ha nem sikerül a szakmában maradnom, jöjjön a képzőművészet. Meg az üzlet – mivel enélkül semmi sem megy. A balett sem. Ezért kellene egy jó menedzser. Na nem nekem, az együttesnek.

SÜLYÖK ERZSÉBET

A nyugalmazott (23.)

PODMANICZKY SZILÁRD

Ha van nálam, vagy valahol a szemembe akad a kulcs, tán még rá is zárom a viskóját. A sötétség a megmondhatója, nem gondolkoztam sokat, s eszerint tervem sem volt a továbbiakra nézve, csak álltam a viskó előtt, mélyeket lélegeztem a koromfekete levegőből, megmondom, tetszett ez az egész, úgy tetszett, végre visszakaptam minden dolgok magyarázatát, mintha egy nagy dossziéban bennem lenne, csak hát nem lapozok bele, megvan, és ez biztosabb a lapozgatásnál. Hagynom kellett, így gondoltam, hagyom kellett a magyarázatokat, megőrizve, szóval visszaadta.

Bemáztam a saláták közé, sorra végighúztam ujjamat a nedves leveleken. Lehasaltam a földre, szétártam a kezeimet meg a lábaimat a saláták sorai között, végre tényleg pihentek, egészségesnek és kevésbé kiábrándultnak éreztem magam, a levegő se hűlt le túlságosan, nem annyira, hogy belém fagyassza, amit hirtelen csak úgy mondani akartam: „Az égnél lejjebb a földnél főjebb egy délután vagy este már puha és könnyű maradt a távol a sosem volt nagy óriás hogy halljam ezt így mind a terekre néző falak a falakra néző terek mögött ebben a kis fényben mátlól túlélni nem az én dolgom nekem ez már semmi csak egy pillantás a föld mentén az ég felé a bennem hasonlító hófehér haja helyettem is pára lesz parányi gömb az elmondás biztonsága már nincs mit kibírni csak eddig kellett a most most lesz míg a hajnal a kert növényein káprázik mintha fűbe öntött hajnal ragyogása mert eljön és belém lehel egy gondolattal sem lesz több tovább kinyílni mind lassan ahogy a szabadulás órája a testben körbe jár és végre meghallgattam magam hozzám jöttem ahogy az idő is ismétli önmagát feltölti a mindig üres helyeket és csodálattal visszajár a fában a növények száratól a levélbe a csöppnyi harmaton egy zuhatag gondolja magát a napot ahol elbújt és saját fényében fürdik a mozdulatlanság és meglesz mostmár meg ez az este vagy délután már ami ekkor lesz nyugtom magamtól mint egy puha súlytalan hegy mely nem várakozik csupán van.”

Megmarkoltam egy saláta tövét, és lassan, egyre nagyobb erővel húztam ki a földből, a gyökerek pontról pontra pattanva szakadtak, aztán hogy az éhség föl ne zabáljon, tele-tömtem a számat salátával, és rágtam, jó kis saláta, meg kell hagyni, még egy kis ecet meg némi cukor kellett volna, csak hogy azt nem természet az én alvó asszonyom. Igen, ezt gondoltam, az enyém. A saláta levelei recsegtek néha a fogaim alatt, biztosan egy-két bogarat is bekebeleztem minden szájalom nélkül. De jobb így, hogy én ettem meg őket, mintha a fene.

Miután jól bekajáltam, föltápáskodtam, és kimentem a kertkapun. Olyan volt ez, mint valami diadalív, különösebb ív nélkül. Szerettem ezeket a kapukat, főleg fölállítani meg átmozgani rajtuk. Az a jó kapu, amelyiken úgy lehet átmozgani, hogy közben nem lengedezik az ember alatt. Az én kapumon nem lehetett. Egyszer próbáltam, csak úgy, hogy megtudjam, mit él át az ember, aki arra vetemedik, hogy bemásson a kapumon. Mikor felértem a tetejére, az egész úgy ahogy volt, velem együtt kifordult a földből, és mint egy vízszintes lovas az elfekvő kerítés tetején kiterítve feküdtem. Aztán nem nyúltam hozzá hónapokig, olyan szépen lapult a fűben a kerítés, és tudtam, ha valaki óvatlanul a portámra téved, előbb-utóbb fölbukik a kidöntött kerítésben, és majd az ablakból gyönyörködhetek benne, amint a gömbök és háromszögek közé szorult lábával vergődik, káromkodik, s majd hosszú évek múlva is utálattal gondol vissza erre a helyre, ahol csapdába esett, s engem is, bár ismeretlenül, de gyűlölni fog, ezzel kellő okot adva arra, hogy ha kedvem támad egy szép napon, leszámoljak a betolakodóval, fölfeszítem a száját és egy marék rajzszőget hajtsak belé, s ő még hálás is lesz, hogy megismerhette a szenvedésnek ezt a ravasz formáját, s akkor boldogan, kibővített tudással lehet oda.